

En annorlunda höst- alterneringsledig i Bolivia

Våren 2020 började jag utreda möjligheten att ta ut alterneringsledighet för att resa till barnhemmet Corazon Grande i Tiquipaya, Bolivia för att arbeta som volontär och bl.a. undervisa flickorna på barnhemmet i engelska. Planen var att åka iväg redan hösten 2020, men vi vet alla vad som hände då. Plötsligt var världen stängd, och det var ingen som reste någonstans på en bra stund. Jag fick vänta ytterligare tre år innan jag kunde sätta mina planer i verket, kontakta Siw Broman, barnhemmets grundare, skaffa mig en lämplig vikarie, ansöka om ledighet, köpa en biljett och sätta mig på planet som styrde kosan mot Cochabamba, Bolivia. Det var sannerligen i sista valet eftersom jag, kort efter att ha ansökt och blivit beviljad min alterneringsledighet, fick höra att denna

möjlighet fr.om. nästa höst högst troligt kommer att vara ett minne blott p.g.a beslut som fattats av vår regering.

Orsaken att det blev just Bolivia och Corazon Grande är att min skola, S:t Olofsskolan i Åbo, i sex års tid understött barnhemmet med dagsverkspengar. Jag ville helt enkelt komma hit och bekanta mig med barnhemmets verksamhet, samtidigt som jag fick chansen att göra någonting helt annat, d.v.s. undervisa bolivianska barnhemsbarn och hjälpa till i deras vardag. Dessutom ville jag också resa till Latinamerika för att få chansen att förbättra min spanska, resa runt och lära mig mer om människorna och kulturen här.

Porten alltid låst inifrån och utifrån med nyckel.

Gården/trädgården på Corazon Grande.

Corazon Grande och La Cordillera de los Andes i bakgrunden.

I skrivande stund har jag varit i Bolivia i tre och en halv vecka. Trots att jag inte ens varit borta en månad ännu, känns det som om jag upplevt och lärt mig massor redan.

Jag har varit på ett storslaget, påkostat bröllop i La Paz, en av världens mest högt belägna städer. Jag klarade mig från höjdsjukan, men lyckades ådra mig en lindrig variant av salmonella.

Jag i La Paz, en av Bolivias två huvudstäder

Siw har varit vänlig nog att ta mig med på diverse olika arrangemang och evenemang. Bolivianerna älskar fester med musik och dans. Jag har upplevt både Cochabambadagen och Tiquipayadagen med pompa och ståt. Dessa dagar firades bl.a med en parad som räckte i timmar. Under Cochabambadagen, satt vi, tillsammans med Siws vänner, uppradade på plaststolar på "första parkett" längs med huvudgatan och tittade fascinerat, under tre timmars tid, på barn uppsträckta i uniform spelandes diverse instrument som trummor, trumpeter och basuner, unga kvinnor uppfixade till tänderna i högklackade stövlar och minikjöl, arbetare i overall, brandmän i full mundering, kontorsarbetare i kostym, militär - både kvinnlig och manlig, ja t.o.m. borgmästarna för både La Paz och Cochabamba marschera förbi. Inte nog med det, innan jag visste ordet av hade Siws väninna, Lica, slitit upp mig ur plaststolen, banat väg fram till båda borgmästarna och lyckats övertala både mig och dem att ta en selfie av oss! Efter tre timmar fick vi nog av trumpetblåsandet och taktfast marscherande och for vidare till en uteterrass där det var både traditionella dans- och musikuppträdanden. Dessutom fick vi själva dansa till två olika band.

Under Tiquipayadagen, en vecka senare, deltog Corazon Grande och jag med dem i marschen. Det tyngsta var nog att i 27 graders hetta stå i ca två timmar och vänta på att det hela skulle köra igång. Marschen i sig tog inte lång tid och eftersom även småtorna, sju och åtta år gamla, snällt var med bet jag också ihop och lyckades slutföra marschen utan att bli gnällig

Siv Broman, föreståndarinnan på Corazon Grande och jag.

Att leva i Bolivia är för mig billigt. Varje gång jag går på marknaden förundrar jag mig över utbudet av exotiska frukter och grönsaker. Jag har förstått att bolivianerna äter mycket kött, framförallt gris och det övergår mitt förstånd, eftersom det finns så mycket fräscha härliga grönsaker här!

Billiga frukter och grönsaker

*En cholita (=ursprungsbefolkningen)
som säljer frukt och grönsaker.*

*En "callejero" en av hundratals
gatuhundar. Också smeknamnet för
unga män som flyttat hemifrån*

Här rör man sig antingen med taxi eller "trufi", en minibuss som kan ta upp till ca 14 personer. Den har egna rutter, men inga hållplatser så man kan stiga på och av var som helst. En resa kostar 2,50 bolivianos (en euro= 8 bol), vilken betalas direkt åt chaffisen efter att man hojtat till att man skall av.

Nu till själva undervisningen i engelska och mitt volontärjobb. Flickorna på barnhemmet är redan 13-19 år gamla och jag förväntade mig att de skulle ha haft åtminstone grundläggande kunskaper i engelska. Så var dock inte fallet. Döm om min förvåning då jag insåg att blivande studenter inte kunde böja verbet "to be" i presens eller ens ge den enklaste presentationen om varken sig själva, sin vardag eller sin familj. Inte heller hade de en aning om hur de olika bokstäverna uttalas på engelska. Jag insåg att jag helt enkelt fick börja från scratch.

Eftersom eleverna varken har text- eller grammatikböcker går det ganska mycket tid åt att skriva material som grammatik, övningar, texter och ordlistor som jag sedan printar ut och ger åt dem.

Det är inte helt lätt att få tonåringar som aldrig varken hör eller använder engelska att förstå hur viktig engelskan är utanför Latinamerika. Alla människor här förväntar sig att man kan spanska för det är nästintill ingen som kan engelska och de få utlänningar som finns här har således lärt sig spanska.

Medan jag befinner mig i Bolivia har jag också tagit chansen att förbättra min egen spanska. Det gör jag genom att ta lektioner i spanska av Gladis, en superb, pensionerad lärare och en underbar person. Det är inte lätt att lära sig ett nytt språk eller fördjupa

de kunskaper man har, det krävs tid, engagemang, övning och framför allt mod att slänga sig in i diskussioner som ens språkkunskaper eventuellt inte räcker till att ta sig ur! Vi har jättekul på våra lektioner, vi skrattar åt mina formuleringar och ordval, jag skriver i mina råddiga anteckningar så att pennan glöder. En regnig dag skall jag sätta mig ner och renskriva allt.

Gladis, spanskläraren. "En lärarinna av den gamla stammen".

Det har tagit tid att lära känna flickorna. Efter snart en månad här känner jag att vissa har börjat få förtroende för mig, de yngsta flickorna först. Kan det bero på att jag hade en Fazers blå i mitt kylskåp som jag bjöd på eller att jag låter dem "pränkka" på min telefon och lyssna på musik från Youtube?

Precis som i Finland, finns det olikheter mellan eleverna och deras intresse att studera och lära sig. En del är mer motiverade än andra, de spelar Duolingo och lyssnar t.o.m på engelskspråkig musik, de säger att de vill lära sig engelska. En ung medicin-studerande kille, som undervisar flickorna i matematik här, frågade mig idag om han kan haka på min engelskundervisning, det är obligatoriskt för honom att studera och lära sig engelska, men tydligen har han inte lärt sig fast han redan studerar medicin vid universitetet. Naturligtvis får han komma med, alltid roligt med motiverade och intresserade elever! Andra kunde inte bry sig mindre och går och gömmer sig då det är meningen att vi skall ha lektion. För övrigt är det Korea-pop som gäller. En del av tjejerna fantiserar om att åka till Korea en dag och träffa killarna ur pojkbandena. Kanske vore det mer motiverande för dem att lära sig koreanska?

Jag kom över en artikel som handlar om kunskapsnivån i Bolivia. Det står att åtta av tio grundskoleelever varken förstår vad de läser eller kan lösa enkla räkneproblem. Vidare sägs det att 74% av eleverna i tredje klass har de lägsta prestationsnivåerna och att de ligger långt under det latinamerikanska genomsnittet. Bland elever i sjätte klass har runt 85% svårt att förstå vad de läser och saknar förmåga att upprätta kopplingar eller tolka och härleda betydelser, säger studien "The Social Situation of Bolivia" som nyligen publicerades av Milenio foundation.

Undervisning är viktigt, och det absolut viktigaste är att ha utbildade lärare, som kan sin sak och som är kapabla att undervisa sitt ämne på ett intressant förståeligt sätt. Finland har alltid stoltserat med sina utbildningsprogram och "världens bästa skola och lärare". Efter att ha rest en del, inte enbart här utan även i Europa och på andra ställen utanför Europa,

förstår jag att det stämmer. Jag hoppas innerligt att våra politiker också gör allt för att upprätthålla Finlands skolsystem och vårt ”livslånga lärande”. En förutsättning för att människorna i ett land skall må bra och trivas är att de har chansen att utvecklas, lära sig och förstå nya saker. Skolan och utbildning är A och O, det är jag övertygad om.

Jag gör mitt bästa för att få flickorna att studera, letar upp dem på deras rum och försöker övertala dem att komma och studera en stund. Förstås är de trötta, på dagen är de i skolan och på kvällen skall de göra sina läxor, till råga på allt kommer det någon lärare från Finland som försöker få dem att lära sig engelska. Om inte det var för tanterna ”las tías” som med sträng uppsyn och barsk röst säger att engelskan är obligatorisk, skulle inte många dyka upp på mina lektioner. Barn och ungdomar är sig lika oberoende av var man befinner sig på jorden, verkar det som.

Under min tid här har jag också agerat trädgårdsarbetare. Bränt kvistar, klippt gräsmattan, krattat och röjt upp på området. En fredag städade vi två skjul som var fyllda med plast- och glasflaskor, metallskrot, gamla möbler, söndriga verktyg, gamla slangar osv.

Det är osäkert om man tar vara på plasten, glaset och metallskrotet, men vi sorterade dem i alla fall. För en som är van att sortera allt, tar det emot att slänga in skräpet huller om buller i svarta sopsäckar.

Jag börjar inse att 2,5 månader är en kort tid att komma in som en utomstående auktoritet i en gemenskap och anta att ungdomarna här skulle vilja lära sig engelska. Därför har jag försökt ta en mjukare approach. Flickorna vet var jag bor och att de när som helst kan komma och knacka på och be om hjälp, och ja, det har faktiskt hänt att de gjort det.

Det firas mycket i Bolivia och på barnhemmet. Årligen firas det runt 30 födelsedagar på Corazon Grande. Under den knappa månad jag befunnit mig här har jag varit med om fem stycken. Idag fick jag äran att göra en födelsedagsmiddag, lasagne för 30 personer, så stora mängder mat har jag aldrig kokat på en gång men det gick bra och alla åt med god aptit. Efteråt blev det tårta och födelsedagssång på spanska och finlandssvenska, Siw har lärt dem ”ja må hon leva”, vilket jag tycker att är ganska kul!

Det finns massor mer jag kunde berätta om gatuhundarna som dagtid med dödsförakt ligger och sover mitt på gatan, de tandlösa gamla gubbarna och gummorna som dag ut och dag in sitter på gatan och säljer grönsaker eller småprylar för en spottstyver. På gatan lever de och där kommer de antagligen att dö. Åldringsvård är knappast ett begrepp som existerar här, inte heller djurskydd. Barn anses fortfarande vara föräldrarnas egendom och det är acceptabelt, om inte lagligt, att aga sina barn. Sexuella övergrepp är vanliga, största delen av

flickorna på barnhemmet har blivit utsatta. Siw berättar för mig att olyckor i hemmen är ytterst vanliga då äldre syskon får uppgiften att vakta sina småsyskon. På sjukhusen på avdelningen för brännskador finns många småbarn. En del lämnas t.o.m där och blir fall för barnskyddet då föräldrarna inte har råd att betala sjukhusräkningen.

La Plaza 14 de Septiembre, i Cochabamba

La Plaza de Las Banderas, Cochabamba, dit bl.a. nygifta par kommer för att fota sig. Här ordnas även musik- och dansevenemang.

Några kvinnliga soldater marscherande på Cochabambadagen. Bolivianerna älskar sina "defiles", parader, verkar det som.

Det lönar sig alltid att ta chansen, då man har den, att resa ut i världen, utanför turistställena, och se hur människor lever. Det lär en att uppskatta det man har och hjälper en kanske att inte alltid vara så snabb att klaga över sin situation eller att alltid tänka på sig själv och hur man kan få sina egna behov tillfredsställda. Det får en också att inse att trots fattigdom och misär, lever människorna även i de fattigaste länderna fullgoda liv. Deras vardag skiljer sig inte mycket från

vår och trots allt det negativa och jobbiga, finns det alltid någonting positivt i alla länder. Jag har sett intressanta, fina platser och träffat, roliga, trevliga, snälla människor och min resa är på långt när inte slut än. Jag ser fram emot att uppleva mycket mer och att få se massor mer av Bolivia, dess människor och kultur.

*Hälsningar från Eva Björkfelt Tiquipaya, Bolivia
(till vardags lektor i språk, S:t Olofsskolan, Åbo)*